

A napokban egy szerencsétlen férfi sirta el bánatát a portánonk: családostól kilakoltatták. Pár nappal később Csermák Istváné jött, ő meg azt panaszkolta, megfenyegette a hivatal, karhatalommal költözteti be fölüljított lakásába. A kilakoltatás, sajnos, közismert fogalma a hivatalos nyelvnek, noha újabban kényszerkiköltöztetésnek mondják, a belakoltatás ennek a tükörképe ugyan, de hivatalosan nem fogalmazott gondolat. Mit véthetett Csermák Istváné, hogy erőszakért akart nyúlni a hivatal? (Arról most ne beszéljünk, hogy az a férfi, aki a kilakoltatás miatt sirt és átkozódott, szíves-örömmel cserélt volna vele.)

Az Attila utcában lakott igen régtől fogva. Társbérliként költözött oda annak idején, aztán a társbérlek két különállóra választották szét a hajdanában egy nagy lakást. Jött a fölüljítés, a ház lakóinak ki kellett költözniük. Csermáké a Kemes utcában kapott átmeneti szállást. Elmondása szerint már a kiköltözködés előtt fölszólalt, mert úgy látta, a lakását megkurtítva kapja majd vissza, de nem vették figyelembe szavait. Amikor végre készen lettek a munkákkal — a fölüljítéseket se szokta elsielni az építőipar —, megkapta a fölszólítást, költözzön vissza. Örömmel ment volna, hiszen a háromezer-kétszáz forintot nyugdíjához mérten túlságosan nagy luxus neki a központi fűtéses átmeneti lakás, de megtorpant mégis: régi otthona valóban kisebb lett. Egy teljes szobával kisebb.

A lakáshivatal a megmondhatója, hány bonyodalom származik a fölüljítások után. A központi sugallatra hallgatni kénytelen építőipar — beleértve a tervezőket is! — mi-

A „belakoltatás” elmarad

niatúrizálni akar, csakhogy az élet még mindig nem tudja produkálni a nagyon apróra nyomorított lakásokba illő tranzistoros embereket. Akkor dilemma ez, bele lehet bolygolni! Ha nem akar visszaköltözni Csermáké, természetesen van megoldás: erőszakkal kell visszatoloncolni. Annaira egyszerűen, szinte föl se tűnik, ha gyakorolni akarja a hivatal. A kitelepítés és a betelepítés egy töröl fakadó édes-testvér. Álljon elő a rendőrség, és zsuppolja vissza!

Csermáké ugyan törékeny asszonyka, de nagy indulat szorult bele, ha igazságát látja veszni, megmakacsolta magát, és nem ment. Megjárt viszont hetvenhét fórumot, és akkor is ment tovább, amikor más már régen megállt volna. Tavaly például újra eljutott kacskaringós útjain a városi tanács vebé-titkáráig. Az új titkárásszony összegyűjtötte az összes iratot, és megállapította belőle, hogy törvénysértő módon bántak el vele. Kontrázott azonnal a lakáshivatal akkori vezetője, és azt állította, a titkárásszony a törvénysértő. Egy darabig ment a huzavona, a lakáshivatal vezetőit kicserélték, Csermáké pedig kapott három címet. Vissza is adta mind a három. Kettőt azért, mert nedves szuterénlakásba nem hajlandó menni a korábbi első emeleti száraz lakásból, a harmadikat pedig azért, mert messzire esik a város közepétől. A pénzen vett korábbi lakásától. Indokai között olyan egyszerű tények szerepelnek, hogy ő már öreg, közlekedni se képes, előbb-utóbb eltar-

tóra szorul, és talán jobb eltartóra lehet kilátása a város közepén, mint a szélén. Régen könnyűszerrel rámondtuk volna az ilyen vonakodásra, hogy kispolgári nyavalygás, és a szocialista hivatal nem veheti figyelembe, de mostanában már nem mondjuk rá. A lényeg azonban az, hogy tavaly május óta, immár jogerős új határozattal a kezében, még mindig az átmeneti lakás lakója. Havonta fizetvén a sajátjánál jóval magasabb rezsit.

Soha nem törekedhettem arra, hogy érdemes hivatalok döntését fölülvizsgálva igazságot szerezzek — módom sincsen rá —, érdeklődéssel tehát Szent-andrási Lajosnéhoz, a vebé-titkárhoz fordultam. Beszélgetés közben megkérdeztem tőle, mit szólnának hozzá, ha átlagállampolgárként nem nyuglódne tovább, hanem pörre vinné az ügyét. Nagyszerű támogatója van, éppen a vebé-titkár levele. Ki tudja, hány esztendeje van még hátra, de biztosan nem arra való, hogy egyik hivatalból ki-, a másikba bejárjon, és a maga igazsáért megálázkodva kilincseljen. Háromnapos haladékokért kért tőlem a titkár, és később azt a fölvilágosítást adta, hogy újabb három címet kínálnak föl neki, erősen remélve, az egyik megfelel közüle.

Eddig jutottunk tehát. A kényszerbéköltöztetés, a belakoltatás elmarad, az már szinte biztos, és azt se mondja ki már egyetlen „érvényes” határozat se, hogy köteles elfogadni saját maga megnyomorítottását. Sajnos azonban, ha valamit elrontunk, akár az átszabás legelején, hosszú-hosszú évek árán tudjuk csak úgy-ahogy helyrehozni.

Ha gépek lennének, biztosan egyszerűbb lenne a dolog.

Horváth Dezső

A Diótörő a balettszínpadon

Pénteken este a nagyszínházban lesz Csajkovszkij balettjének a sajtóbemutatója. A koreográfus rendezővel, Reinthaller Évával és a balettegyüttes vezetőjével, Bokor Rolanddal beszélgettünk; a vendégkoreográfust ismeri már a szegedi közönség: a Jézus Krisztus szupersztár mozgásait is ő tervezte. Most azt kérdeztük tőle: miért éppen a Diótörő?

— Miért? Kis kitérővel tudok válaszolni. Akárhova megyek, magányosan kódorgó gyerekeket látok, akik mesét, zenét felejtve, a technika bűvöletében élnek. Ez nem az ő hibájuk. A felnőtt kényszerítik rájuk saját szemléletüket. Meggyőződés, hogy a felszín alatt egy nagyon egészséges, természetes vonzódás él bennük a tánc és a zene iránt. Azért esett a választásunk erre a darabra, mert ahogyan Hoffmann meséje, úgy Csajkovszkij zenéje is egyaránt szól felnőttekhez és gyerekekhez. S ha most sikerül becsalogtatnunk szülőket és fiaikat, lányait az előadásainkra, megtettük az első lépést, hogy a szegedi nézők — akik évtizedeken keresztül nem láthattak önálló táncprodukciókat — újra ismerkedhessenek a baletti irodalom klasszikusaival. Ezt én fontos nevelői feladatnak tartom. Ilyen szempontokat figyelembe véve döntöttünk úgy, hogy a librettót is átfarmáljuk. Úgy érzem, sokkal modernebb formában, közvetlenebbül kell szólunk a mai nézőhöz, mint ahogyan azt a múlt

századi librettó engedi. A kissé naiv módon igen szűk körre: Egér király és Diótörő figurájára koncentrálnunk az eredeti Hoffmann-mese ma is érvényes, igaz tanulságaihoz, s ezt próbáljuk kitágítani, hogy a nézők fantáziája is szabadabban szárnyalhasson. Számomra a legfontosabb konklúzió, amit szeretnék a gyerekeknek közvetíteni: fordítsanak több energiát arra, hogy felfedezzék életünk igazi értékeit; ezek birtokában tudnak különbséget tenni barát és ellenség közt, s ne legyeknek kiszolgáltatva az alárcái mögé bűjt Rossznak. Még annyit elárulhatok, hogy a karácsony esti színhelyet is megváltoztattuk, s egy század eleji nagypolgári család szalonjában zajló esküvő lesz a cselekmény kerete.

Bokor Rolandtól megtudtuk: az előadás kalandozás a klasszikus balett és a modern táncok körül, sőt — egy görkorcsolya is szerepel. — Nagyon fájjaljuk — mondta az együttesvezető —, hogy az élőzenét nélkülözünk kell. Időegyeztetési problémák miatt és a zenekar külföldi elfoglaltságára is tekintettel, ki kellett egyeznünk a gépzenével. Tudjuk, hogy ez művészi szempontból nagy veszteség, de remélem, sikerül valamelyest ellensúlyoznunk a koreográfiával és a szcenikáformában, közvetlenebbül val.

— Még egy fontos dologra kell felhívni a figyelmet —

hangsúlyozta Reinthaller Éva. — Én alapvetően Cranco és Béjart szellemében, az ő nyomdokaikon haladva vallom: a tánc eszköz a kezünkben ahhoz, hogy kitűnő színházat csináljunk. Erre törekszünk mindnyájan, ez a mi ars poeticánk.

Nagy Mária

Grósz Károly interjúja egy japán lapban

☉ Tokió (MTI)

A szovjet csapatok részleges kivonása Magyarországról területéről heteken belül megkezdődik. A piaci alapelvek kevés korlátozással érvényesülnek fognak hazánkban, ahol a magántulajdon részaránya lényegesen tovább emelkedhet — többek között erről beszélt Grósz Károly, az MSZMP főtitkára abban az interjúban, amelyet a Nihon Keizai Simbunnak, Japán vezető gazdaságpolitikai napilapjának adott.

Grósz Károly a japán lap tudósítóinak részletesen kifejtette, hogy a jövőben nem támaszkodhatunk kizárólag a KGST-n belüli együttműködésre, amelyben nem érvényesül a műszaki fejlesztés kényszere. Ezért törekszünk a Nyugattal való együttműködésre és megpróbálunk felzárkózni a nyugati piac követelményeire. Ez utóbbi érdekében az ország gazdasági vezetése célul tűzte ki a forint konvertibilissá tételét. Ez együtt

Kiállítási napló

Év-forduló I.

A múlt évről áthúzódó öt kiállítás, melyekről immár majdhogynem utóhangokat fogalmazok, tanulságokul és tapasztalatokul egyaránt szolgál mind a helyi képzőművészeti értékek mai állapotáról, mind a generációk váltásának folytonosságáról, ellentmondásairól, mind olyan esztétikai kérdésekről, mint a realizmus, szintézis-teremtés, asszociatív ábrázolás stb. Az öt kiállítás: Hemmert János egy évvel megkészt, hatvanadik születésnapja alkalmából rendezett visszatekintő kollázs-bemutató a Képtár két szintjén; Szűcs Árpád tavaszi, görögországbeli útjának élményeiből született festményei kiállítása a Bartók Béla Művelődési Központ B Galériájában; Fülöp Ilona grafikusművész tárlata a Képtárban, és két fiatal, Szegedhez kötődő alkotó — a szobrász Bánvölgyi László és a grafikus Pásztor Csaba — bemutatkozása, az előbbi az Ifjúsági Ház minigalériájában, az utóbbi Újszegeden a November 7. művelődési házban lépett közönség elé.

Tövisék

Akác(z)tövisék voltak a címe annak a Hemmert-műnek, mellyel először találkoztam. Kiváló elődöm, Akác László kritikusi működését igyekezett kifejezni, sугallván: írásai nem minjden irritálás nélkül valók. A sajtóházi szoba falán lógó képen különben rend uralkodott, az akáclevelek páratlan struktúrája még tudatos diszharmoniót is sugallt, a krisztusi koszorút idéző szűrés ágdarabok valódi alkotói gondolatot, sziporkázó szellemességet sugároztak — volna. Ha nem csorbitotta volna a művészi hatást a földhözragadt valódiság. A valódi akáclevelek, az igazi tuskék, melyek az alkotói szándék ellenére nem váltak a mű szerves alkotórészeivé. Megmaradtak az ötlet, a geg szintjén. Aztán megismerhettem Hemmertet és művészetét. A gimnáziumi rajztanárt és az aktív, ám perifériára taszított művészt, akit méltán nevezhetünk a szegedi képzőművészet fenegyerekének. Aki igyekezett megdöbben-téri, jó ízű csetintésre,

hangos kacagásra vagy felháborodásra készíteni nézőit. Provokált is, a kívülrekesztettek bátorságával, a „csakazértis” indulatával. Legutóbbi tárlatán hajlamos voltam elhinni, valóban Coppelius műhelyében készülnek mind érettebb, okosan filozofáló, a világot emelkedett szarkazmussal szemlélő, a környezet hatásai-val felelő kollázsai.

Mostani visszatekintő kiállítása mintha a leckével elmaradó nebuló bepótolási igyekezetét dokumentálná. Remek ötletek, tobzódó-vilódzó gondolatszilánkok, szellemes gegek — és kevés befejezett, kész mű. Persze olyan ez, mint a humor, Belefér a vicc, az anekdota, a komédia, a szatíra, a groteszk. Ki-ki választhat: röghög, vihorászik, mosolyog vagy kesernyiesen elhúzza a száját. Az is igaz, a viccek is süríthetnek filozófiát, és a groteszk vállalkozás is lehet kongonon üres. Mégis, aki szatírára vállalkozik, ne elégedjen meg a viccek köz-helyeivel. Merthogy Hemmertnek van munióciój, szellemi és mesterségbeli élelőltete. (Kevesebb túrelme, precizitása, érlelési módszere!) Ezt nemcsak a régebről ismert és méltatulató munkái — Éjszakai mulató az úrhajózással kapcsolatos némely darabja, a Velencei piac bővlikavalkádja, a Békátánc Éles szarkazmusa és mindenekelőtt a Coppelius műhelyében ars poetica értékű csúcsteljesítménye — igazolja. de pár új munka is. A kiállított alkotások döntő része, datálása szerint, az elmúlt év termés. Minden erényével és hbájával együtt. Kétségtelen értéke a felfokozott szellemi állapot, az intenzív gondolkodás, az élmények sürítetttsége, a világ hatásainak gyors leera-gálása. S ugyanebből a forrásból táplálkoznak gyengése-isei: az itt-ott föllelhető összehánytság, kidolgozatlanság, önismétlés, az applikációk (magazinkivágások, precíz alkatrészek, természetű tárgyai stb.) tökéletes-sége fölé nő a művészi be-avatkozásnak, s nem tudatos diszharmonia, hanem különböző felületi minőség jön létre. Ilyennek láttam a Tiszai sellő, az Operáció, a Vekkeróra című kollázsokat.

Két, személyhez kapcsolódó vállalkozása méltatlan a megidézett alakokhoz (a Kalmár László emlékének ajánlott Computerkészítő computer és a Szent-Györgyi Albert-idézés). Gyenge részletei ellenére is korszerű és komoly — éppen mert humora letisztult — alkotás a Párválasztó computer, a Kábeltelevízió, az Információt átdadó computer, a Szólómetsző robot, a Gyenge műsor, dühös néző, a Meny-nit ittunk a nyáron? című alkotás.

Érdekesek objektjei. A szolidabb Sió-parti emlék, a nyersebb és nosztalgikusabb Szegények is voltunk, és a játékosan triviális Három, hengeres kerti traktor. Felkavaró is, megkeseredett is, figyelmeztetés is lehetne A születés misztériuma épp-úgy, mint az Ádám—Éva 2000. Lehetne, ha nem a könnyebb ellenállás irányát választaná, s megküzdene azért, hogy szellemi gyermeke világgrajotte után is hasonló értéket képviselne.

Hemmert, a tékozló fiú egyszer már megtért. Poszt-impressionista tájképekkel jelentkezett az ötvenes évek közepén, s a 80-as évek elején visszatérni látszott a látványcentrikus tájbrázoláshoz. Am, mint írja katalógusának bevezetőjében „1963-ban én is elkezdtem csinálni kollázs képeket. Szobrász, festő, szemléltető-eszköz-készítő, valamint lakásépítő lelkemnek nagy örömet jelentett, hogy a különféle anyagok a képeken szót fogadnak... Kompozícióm két irányból indultak el. Az egyik oldalon a megtalált képelem, alkatrészt sajátos megjelenése, illetve jelentéstartalma, a másik oldalon a festői vízió és a képszerű rendbe alakítás ötvöződik.” Ugy tűnik. Hemmert pályáján végérvényesen győzött a kollázs: s az elmúlt években ismét előkereste apróbb fogaskerekeit műanyag bigyuszait, kiválogatta talált tárgyait, ki-ment a piacra babot, borsót, lencsét vásárolni, gyűjteni kezdte a söröskupakokat, a kidobott alkatrészeket. S újra születni kezdtek a hemmert kollázsok, amelyek immár kitörölhetetlen részek Szeged képzőművészetének történelméből.

Tandi Lajos

Charles Goerens látogatása

Érdekesnek nevezte budapesti megbeszéléseit, ígéretesnek minősítette a magyar reformfolyamatot Charles Goerens, a Nyugat-európai Unió közgyűlésének elnöke, aki kedden este — a Parlament napi munkájának befejeztével — nyilatkozott a magyar sajtó munkatársainak. A luxemburgi politi-

kus a nap folyamán találkozott Mórocz Lajos vezérrezreddel, honvédelmi miniszteriumi államtitkárral és Kovács László külügyminiszter-helyettessel, előadást tartott a Külügyi Intézetben, majd rövid bepillantásra nyílt módja a budapesti törvényhozás munkájába.

Jugoszlávia

Emelkedik 1300 termék ára

☉ Belgrád (MTI)

Jugoszláviában hétfőn és kedden mintegy 1300 termék ára lett magasabb. Így a többi között 20—60 százalékkal megdrágultak a sajtífelek (az új ár kilogrammonként 23—28 000 dinár), 25 százalékkal a kávé (kilogrammjá 55 000 dinár), 50 százalékkal a mosószer és a szappan, 30 százalékkal a csokoládé és a keksz (10 dkg tejcsokoládé 3000 dinár), 30—50 százalékkal a száraz-tészták és a félkész-ételek, 30—50 százalékkal a fa-

gyasztott zöldség és gyümölcs, 20 százalékkal a zacskós leveles, 50—60 százalékkal a szeszes italok, közel 100 százalékkal a kristálykészletek, 30 százalékkal a villamosági cikkek.

Jugoszláviában tavaly mintegy 250 százalékos volt az infláció. A múlt év végén lemondott Mikulics-kormány azt tervezte, hogy a pénzromlást az idén 100 százalékal alá szorítja.

Hivatalos árfolyamon 1000 jugoszláv dinár 10 forintot ér